

FUNDUSZE UNIJNE I EUROPEJSKIE 2007-2013

ANNA SZYMAŃSKA

...Czyli jak nie oszaleć
w drodze po środki
pomocowe z UE.

**ZŁOTE
MYŚLI**

Ten ebook zawiera darmowy fragment publikacji "[Fundusze unijne i europejskie](#)"

Darmowa publikacja dostarczona przez
www.darmowe-ebooki.pl

Copyright by Złote Myśli & Anna Szymańska, rok 2008

Autor: Anna Szymańska

Tytuł: Fundusze unijne i europejskie

Data: 02.12.2011

Złote Myśli Sp. z o.o.

ul. Toszecka 102

44-117 Gliwice

www.zlotemysli.pl

email: kontakt@zlotemysli.pl

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez Wydawcę. Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody Wydawcy. Zabrania się jej odsprzedaży, zgodnie z regulaminem Wydawnictwa Złote Myśli.

Autor oraz Wydawnictwo Złote Myśli dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo Złote Myśli nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wszelkie prawa zastrzeżone.

All rights reserved.

*Dedykuję Moim najlepszym Nauczycielkom –
Pani Grażynie Gęsickiej i Pani Annie Siejdzie
– z serdecznymi podziękowaniami za zdobytą dzięki Wam wiedzę
oraz życzeniami, abyście dalej nas uczyły
i pilnowały sprawnej absorpcji środków pomocowych UE,
a także z wyrazami prawdziwego szacunku
- była (pilna) słuchaczka,
Anna Szymańska*

SPIS TREŚCI

<u>POROZMAWIAJMY, CZYLI PRZEDMOWA.....</u>	5
<u>ROZDZIAŁ 1</u>	
<u>Co nas czeka?.....</u>	11
<u>ROZDZIAŁ 2</u>	
<u>Co jest czym czego i co się z tym porobiło.....</u>	27
<u>ROZDZIAŁ 3</u>	
<u>Zasady, bez których są „kwasy”... czyli co i jak robić?.....</u>	87
<u>ROZDZIAŁ 4</u>	
<u>Jak dogonić słoneczko... czyli co to jest?.....</u>	125
<u>ROZDZIAŁ 5</u>	
<u>Takie buty... czyli zasady w praktyce.....</u>	169
<u>ROZDZIAŁ 6</u>	
<u>Skrzeczenie rzeczywistości czyli szukanie igły w stogu.....</u>	180
<u>ROZDZIAŁ 7</u>	
<u>Chłop potęgą jest.....</u>	191
<u>ROZDZIAŁ 8</u>	
<u>Ryby mają głos.....</u>	213
<u>ROZDZIAŁ 9</u>	
<u>Fundusze europejskie... ale nie unijne.....</u>	230
<u>ROZDZIAŁ 10</u>	
<u>Powtórka z „rozrywki”.....</u>	240
<u>DODATKI - SŁOWNIK.....</u>	255
<u>DODATKI - KATEGORIE INTERWENCJI FUNDUSZY STRUKTURALNYCH NA LATA 2007-2013.....</u>	281
<u>DODATKI - GDZIE SZUKAMY LOKALIZACJI PROJEKTÓW.....</u>	287
<u>DODATKI - DEFINICJA PRZEDSIĘBIORSTW.....</u>	314
<u>BIBLIOGRAFIA.....</u>	322
<u>SPIS RYSUNKÓW.....</u>	325
<u>SPIS TABEL.....</u>	326
<u>SKRÓTY.....</u>	327
<u>INDEKS ALFABETYCZNY.....</u>	329

Rozdział 7

Chłop potęgą jest...

Polityka rozwoju obszarów wiejskich 2007-2013

20 lutego 2006 r. Rada ds. Rolnictwa przyjęła strategiczne wytyczne UE w sprawie rozwoju obszarów wiejskich – pięć miesięcy po przyjęciu rozporządzenia Rady w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)].

Wytyczne te przedstawiają strategiczne podejście, a także szereg opcji, które państwa członkowskie mogą wykorzystać w krajowych planach strategicznych i programach rozwoju obszarów wiejskich.

Od wprowadzenia reformy wspólnej polityki rolnej, rozwój obszarów wiejskich odgrywa coraz większą rolę we wspieraniu obszarów wiejskich, które starają się sprostać gospodarczym, społecznym i środowiskowym wyzwaniom XXI wieku. Obszary te stanowią 90% terytorium rozszerzonej UE, a nowe ramy prawne wyraźniej niż uprzednio zorientowane są na wspieranie wzrostu gospodarczego i tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich – zgodnie z założeniami strategii lizbońskiej – oraz zrównoważonego wzrostu gospodarczego – zgodnie z celami przyjętymi na szczycie w Göteborgu.

Polityka rozwoju obszarów wiejskich 2007-2013 skoncentruje się na trzech obszarach, odpowiadających trzem osiom tematycznym przewidzianym postanowieniami nowego rozporządzenia w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich: poprawie konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa; stanie środowiska naturalnego i terenów wiejskich; poprawie jakości życia na obszarach wiejskich i promowaniu dywersyfikacji gospodarki rolnej. Czwarta z osi (zwana „osią Leader”) opierająca się na doświadczeniach inicjatyw wspólnotowych Leader wprowadza podejście polegające na oddolnym, lokalnym traktowaniu problemów rozwoju obszarów wiejskich.

Nowy okres programowania dostarcza jedynej w swoim rodzaju możliwości ukierunkowania środków finansowych pochodzących z nowego funduszu rozwoju obszarów wiejskich na wzrost gospodarczy, tworzenie miejsc pracy oraz zrównoważony rozwój.

Dzięki przyjęciu europejskich ram prawnych, państwa członkowskie mogą opracowywać krajowe plany strategiczne oraz programy rozwoju obszarów wiejskich, i przedkładać je Komisji Europejskiej.

Strategiczne wytyczne UE określają najważniejsze działania dla każdego z priorytetowych obszarów. Państwa członkowskie opracowują krajowe strategie rozwoju obszarów wiejskich na podstawie strategicznych wytycznych Wspólnoty, które pomogą w:

- określeniu dziedzin, w których wsparcie UE dla rozwoju obszarów wiejskich zapewni największą wartość dodaną na poziomie UE;
- zapewnieniu spójności z dziedzinami priorytetowymi dla UE (Lizbona, Göteborg);

- zapewnieniu zgodności z innymi politykami UE, w szczególności z polityką spójności i ochrony środowiska;
- realizacji nowej, prorynkowej WPR, i co za tym idzie - restrukturyzacji, która musi zostać przeprowadzona w starych i nowych państwach członkowskich.

Sześć strategicznych wytycznych to:

1. Poprawa konkurencyjności sektorów rolnictwa i leśnictwa.
2. Poprawa stanu środowiska naturalnego i terenów wiejskich.
3. Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich i promowanie dywersyfikacji.
4. Budowanie lokalnych zdolności zatrudnienia i dywersyfikacji.
5. Realizacja priorytetów za pomocą programów.
6. Uzupełnianie się instrumentów wspólnotowych.

W połowie lipca 2005 r. Komisja Europejska zatwierdziła projekt Rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie finansowania Wspólnej Polityki Rolnej, a we wrześniu 2005 roku Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Dokument ten zdeterminuje politykę UE odnośnie obszarów wiejskich na lata 2007-2013, a co za tym idzie, będzie miał bezpośrednie przełożenie na przyszłość tych obszarów w naszym kraju.

Reforma polityki Rozwoju Obszarów Wiejskich (ROW) jest następstwem wielu zdarzeń i procesów zachodzących w ostatnich latach w Unii Europejskiej, w szczególności takich jak:

- reforma pierwszego filaru WPR w 2003 r. i 2004 r.;
- ustalenia Rady Europejskiej z Lizbony (marzec 2000 r.) i Goeteborga (czerwiec 2001 r.) wskazujące na potrzebę uczynienia gospodarki UE konkurencyjną, opartą na wiedzy i dbającą o jakość żywności i środowiska przyrodniczego oraz dobrostan zwierząt;
- wnioski konferencji w Salzburgu (listopad 2003 r.) podkreślające gospodarcze, społeczne i środowiskowe aspekty rozwoju zrównoważonego;
- działania związane z realizacją Europejskiej Sieci Ekologicznej Obszarów Chronionych Natura 2000;
- propozycja nowej perspektywy finansowej 2007-2013 z dnia 10 lutego 2004 r.

W ramach Funduszu w okresie 2007-2013 dla krajów UE-25 dostępne będzie 88.75 mld euro (w cenach z 2004 r.). Minimum 31.3 mld euro zostanie przeznaczone na wsparcie obszarów dawnego Celu 1 (m.in. Polski).

Głównym elementem nowej Wspólnej Polityki Rolnej jest oddzielenie płatności bezpośrednich od struktury i wielkości produkcji rolnej. Oznacza to zastąpienie większości dotychczasowych płatności bezpośrednich, specyficznych dla poszczególnych rodzajów produkcji rolnej, systemem jednolitej płatności niezależnej od produkcji. Będzie to istotne uproszczenie z punktu widzenia niezbędnych działań administracyjnych oraz dostępności tych środków dla rolników. Oznacza to także, iż struktura i poziom

produkcji będą uzależnione w dużo większym stopniu od sygnałów płynących z rynku. Zapewni poprawę efektywności ekonomicznej sektora rolnego, ponieważ nie będzie skłaniać do kosztownych dostosowań produkcji tylko w celu otrzymania płatności, natomiast lepiej przygotuje rolników UE do nowych wyzwań związanych z postępującą globalizacją sektora rolnego.

Do innych elementów reformy Wspólnej Polityki Rolnej należą:

- dalsza redukcja cen interwencyjnych na rynku mleka w zamian za wyższe płatności bezpośrednie,
- zmniejszenie kwot płatności bezpośrednich dla największych gospodarstw z przeznaczeniem wygospodarowanych środków finansowych na wzmocnienie działań na rzecz wsi,
- powiązanie otrzymywania płatności bezpośrednich i płatności specyficznych dla określonych kierunków produkcji z obowiązkiem spełniania określonych standardów przez gospodarstwo - zasada wzajemnej zgodności. Nowe państwa członkowskie zostały wyłączone z obowiązku wprowadzania zasady wzajemnej zgodności do czasu wdrożenia systemu jednolitej płatności, tj. najpóźniej do 1 stycznia 2009 r., w przypadku kontynuowania do tego czasu systemu jednolitej płatności obszarowej,
- zwiększenie roli (zakresu i poziomu wsparcia) rozwoju obszarów wiejskich,
- od 2007 roku będzie funkcjonował mechanizm dyscypliny finansowej, który ma zapewnić respektowanie limitów wydatków na Wspólną Politykę Rolną (płatności bezpośrednie, interwencje rynkowe, subsydia eksportowe).

W Unii Europejskiej wszelkie działania planowane są od 2000 roku w okresach siedmioletnich. Dla każdego takiego okresu kraje Wspólnoty wyznaczają cele i priorytety. Następnie, w oparciu o te cele i priorytety, każde z państw członkowskich buduje dla swojego kraju narodowy plan rozwoju, który składa się, między innymi, z programów operacyjnych.

W Polsce, w latach 2007-2013, realizowany będzie model wielofunkcyjnego rozwoju wsi i wielofunkcyjnego rolnictwa, który jest zgodny z realizowaną przez Wspólnotę polityką niwelowania różnic rozwojowych między poszczególnymi regionami Unii Europejskiej.

Opracowany został Projekt Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007-2013, który zawiera:

- Cel 1 Wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich,
- Cel 2 Poprawa konkurencyjności rolnictwa,
- Cel 3 Wzmocnienie przetwórstwa rolno-spożywczego w kierunku poprawy jakości i bezpieczeństwa żywności.

Przewiduje się realizację programów operacyjnych skoncentrowanych na kompleksowym wspomaganiu rozwoju regionalnego, w tym rozwoju obszarów wiejskich.

1. Program Operacyjny Rozwój Obszarów Wiejskich

Celem jest kompleksowy rozwój obszarów wiejskich oraz wspieranie działań na rzecz poprawy konkurencyjności polskiego rolnictwa. Ponadto program wspomóc ma przebudowę struktur sektora rolnego.

Realizacji tych założeń będzie służyła:

- Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego,
- Zarządzanie gruntami (rolnymi i leśnymi),
- Dywersyfikacja gospodarki obszarów wiejskich oraz poprawa jakości życia na obszarach wiejskich,

oraz:

2. Program Operacyjny Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb

Celem programu jest wspieranie działań na rzecz poprawy konkurencyjności polskiego rybołówstwa i przetwórstwa rybnego, a także zaopatrzenia rynku w ryby morskie i słodkowodne. Realizacji tych założeń będzie służyło:

- Modernizacja floty połowowej,
- Akwakultura, przetwórstwo i sprzedaż produktów rybactwa, chów i hodowla ryb.

Działania skierowane bezpośrednio na wieś:

- Rozwój elektryfikacji wsi (reelektryfikacja) - zapewnienie właściwego zaopatrzenia ludności wiejskiej i podmiotów gospodarczych na wsi w energię elektryczną oraz poprawę jej jakości.
- Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich - wspieranie inwestycji w zakresie poprawy infrastruktury społecznej (w tym Internetu szerokopasmowego), w szczególności skierowanych na poprawę warunków nauczania i ich dostosowanie do potrzeb gospodarki i rynku pracy (w tym zarządzanie nowoczesnym gospodarstwem - marketing, nauczanie języków obcych, ułatwienia w dojazdach młodzieży do szkół); poprawa warunków świadczenia usług

zdrowotnych (w szczególności z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki oraz opieki nad osobami w podeszłym wieku), opiekuńczych i kulturalnych. Inwestycje obejmować powinny budowę nowych obiektów, remonty już istniejących oraz zakup i instalację niezbędnego wyposażenia.

- Aktywizacja zawodowa osób z grup znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, tj. młodzieży - absolwentów, osób niepełnosprawnych, kobiet, osób powyżej 50 roku życia, imigrantów, mniejszości etnicznych i narodowych, mieszkańców obszarów wiejskich i małych miasteczek. Wspierane będą lokalne programy edukacyjne i pomocowe adresowane do w/w grup oraz przeciwdziałające wykluczeniu informacyjnemu.
- Promowanie przyjaznych dla środowiska produktów i usług: m.in. rozwój rolnictwa ekologicznego, turystyki, ze szczególnym uwzględnieniem ekoturystyki i agroturystyki, promocja systemów zarządzania środowiskowego.
- Zmiany strukturalne w rolnictwie zwiększające efektywność ekonomiczną gospodarstw rolnych, m.in. wymiana pokoleniowa (np. renty strukturalne) oraz poprawa struktury obszarowej gospodarstw.
- Wspieranie modernizacji gospodarstw rolnych służącej wzrostowi wydajności i poprawie wykorzystania czynników produkcyjnych, bezpieczeństwu środowiska oraz dobrostanowi zwierząt, a więc przede wszystkim wprowadzaniu nowych technologii do gospodarstw, dywersyfikacji działalności, wprowadzeniu upraw nieżywnościowych oraz energetycznych.

- Wspieranie postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej i roślinnej, co wpłynie na podniesienie poziomu efektywności rolnictwa i dostosowanie produkcji roślinnej i zwierzęcej do wymogów konsumentów.
- Wyrównywanie szans uczniów w wyniku wczesnego diagnozowania deficytów rozwojowych i problemów zdrowotnych u dzieci i młodzieży, zwiększanie dostępu do edukacji uczniom pochodzącym z obszarów wiejskich oraz środowisk miejskich dotkniętych ubóstwem.
- Ułatwianie dostępu do kształcenia na poziomie wyższym młodzieży pochodzącej z obszarów wiejskich i najbiedniejszych środowisk w miastach, ze zdegradowanych obszarów przemysłowych i powojkowych oraz młodzieży niepełnosprawnej, poprzez m.in. szerokie wdrożenie systemu kształcenia na odległość.
- Wspieranie rozwoju obszarów rolniczych o niekorzystnych warunkach gospodarowania, objętych programem NATURA 2000 oraz skierowanie zainteresowania na zachowanie bioróżnorodności, m.in. poprzez dopłaty, szkolenia itp.
- Rozwój i wzmocnienie systemu obszarów chronionych, w tym sieci NATURA 2000 - wyznaczenie docelowej sieci obszarów chronionych, w szczególności tych, które zalicza się do systemu NATURA 2000, a następnie określenie odpowiednich dla chronionych wartości reżimów gospodarczych i kontrolnych oraz sposobów ich egzekwowania; wykonywanie czynnej ochrony przyrody na tych obszarach, rozwiązywanie konfliktów przestrzennych mogących prowadzić do degradacji lub zniszczenia ich walorów przyrodniczych.

- Poprawę jakości środowiska wodnego na terenach rekreacyjnych, m.in. zidentyfikowanie zasobów wodnych stanowiących walor terenów oraz mogących służyć rozwojowi turystyki i agroturystyki, podejmowanie w ich zlewniach odpowiednich działań ochronnych (reżimy agrotechniczne, budowa systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków).
- Podnoszenie jakości środowiska na obszarach wiejskich - zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych obszarów wiejskich.

Ramy finansowe na wsparcie obszarów wiejskich (w mln. euro) latach 2007-2013

Podział wydatków	2007 - 2013			
	Ogółem	Środki własne	Wkład krajowy	Wkład Wspólnoty
Wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich	24 330,62	8 467,28	3 849,01	12 020,33
Poprawa konkurencyjności rolnictwa i leśnictwa	6 538,31	638,33	484,28	5 415,70
Wzmocnienie przetwórstwa rolno-spożywczego w kierunku poprawy jakości bezpieczeństwa żywności	1 634,09	638,80	248,80	746,49
Ogółem	32 503,02	9 738,41	4 582,10	18 182,52

Tab.13. Ramy finansowe na wsparcie obszarów wiejskich 2007-2013

Najwięcej środków do zakontraktowania zaplanowano na lata 2007 - 2008, w pozostałych latach rozłożone są one równomiernie.

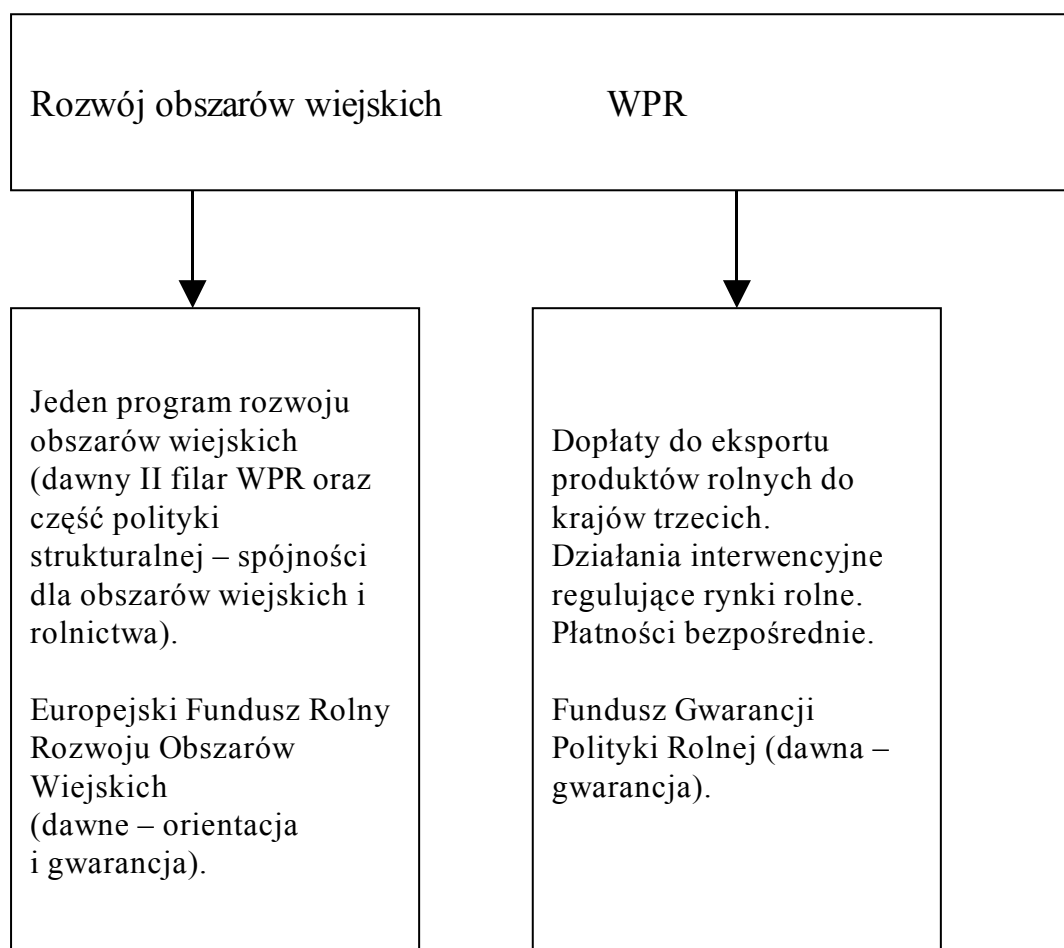
Programowe dokumenty krajowe do EFRROW to:

- Krajowy Plan Strategiczny (nazywany wstępnie Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich),
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Budżet PROW (Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich) na lata 2007-2013 wynosi około 12 miliardów euro z EFRROW (Europejskiego Funduszu Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich). Program Rozwoju Obszarów Wiejskich jest kontynuacją działań poprzedniego okresu finansowania (2004-2006) z nowymi celami głównymi.

Każdemu z celów głównych polityki odpowiada oś priorytetowa obejmująca odpowiednie instrumenty polityki rozwoju obszarów wiejskich:

- **oś priorytetowa 1** (gospodarcza): wsparcie konkurencyjności sektora rolnego i leśnego,
- **oś priorytetowa 2** (środowiskowa): zrównoważone gospodarowanie zasobami gruntów rolnych i leśnych,
- **oś priorytetowa 3** (społeczna): dywersyfikacja ekonomiczna obszarów wiejskich i podniesienie jakości życia na obszarach wiejskich.

Rys.12. Struktura finansowania PO ROW 2007-2013

Każdej z osi priorytetowych przyporządkowano specyficzne instrumenty, zarówno obecnie funkcjonujące, jak i nowe. Część instrumentów poddano modyfikacji. Warunki wdrażania działań zostały uproszczone i lepiej dostosowane do osi priorytetowych. Niektóre z wymienionych działań będą wdrażane w okresie krótszym, niż cały okres programowania, czyli do 2013 r. Kraje członkowskie nie muszą wdrażać wszystkich wymienionych w rozporządzeniu działań, a jedynie wybrać najbardziej odpowiednie do własnych potrzeb i warunków. Jedynym instrumentem

obowiązkowym do wdrożenia przez wszystkie kraje jest wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt.

Oś priorytetowa 1, tzw. „gospodarcza”, obejmuje następujące działania:

- szkolenia zawodowe i akcje informacyjne dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie,
- ułatwienie startu młodym rolnikom,
- renty strukturalne,
- wykorzystanie usług doradczych przez rolników oraz zarządców lasów,
- organizację usług doradczych w zakresie rolnictwa i leśnictwa,
- modernizację gospodarstw rolnych,
- zwiększenie wartości gospodarczej lasów,
- zwiększenie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej,
- infrastrukturę związaną z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa,
- odtworzenie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych,
- wdrażanie programów jakości żywności,
- wspieranie grup producentów w zakresie działalności informacyjnej i promocyjnej dla produktów objętych programami jakości żywności,
- wspieranie grup producentów rolnych.

Oś priorytetowa 2, tzw. „środowiskowa”, obejmuje następujące działania:

- wspieranie gospodarstw na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania na obszarach górskich,
- wspieranie gospodarstw na innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania,
- dopłaty do gruntów rolnych na obszarach sieci NATURA 2000,
- wspieranie przedsięwzięć rolno-środowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt,
- inwestycje nie powiązane z produkcją rolniczą,
- zalesianie gruntów rolnych,
- zakładanie systemów rolno-leśnych na gruntach rolnych,
- zalesianie gruntów innych niż grunty rolne,
- dopłaty do gruntów leśnych na obszarach sieci NATURA 2000,
- przedsięwzięcia leśno-środowiskowe,
- odtwarzanie potencjału produkcji leśnej i wprowadzanie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych,
- inwestycje nie powiązane z produkcją leśną.

Oś priorytetowa 3, tzw. „społeczna”, obejmuje następujące działania:

- przejście do działalności pozarolniczej,
- wspieranie tworzenia i rozwoju mikro-przedsiębiorstw w celu promocji przedsiębiorczości i rozwijania ekonomicznych podstaw regionu,
- promocję turystyki,

- ochronę, podnoszenie jakości i zarządzanie dziedzictwem kulturowym,
- podstawowe usługi na rzecz gospodarki i ludności wiejskiej,
- odnowę wsi i rozwój, ochronę i podniesienie jakości wiejskiego dziedzictwa kulturowego,
- system szkoleń zawodowych dla podmiotów gospodarczych działających w obszarach objętych osią priorytetową 3,
- system zdobywania kwalifikacji i aktywizacji w celu przygotowania i wdrożenia lokalnej strategii rozwoju.

Źródło: Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa.

Rys.13. Alokacja środków przeznaczonych na oś 3 w POROW

Dodatkowo wyodrębniono tzw. oś LEADER w celu wzmocnienia inicjatywy oddolnej, wymiany najlepszych praktyk i aktywizacji społeczności obszarów wiejskich. Poprzednio jedna z **Inicjatyw Wspólnotowych Leader – obecnie tworzy oś priorytetową 4**, której zakres realizacji powinien głównie bazować na działaniach zdefiniowanych w ramach poszczególnych 3 osi priorytetowych – osi gospodarczej, środowiskowej i społecznej.

W celu zapewnienia realizacji zrównoważonej strategii rozwoju obszarów wiejskich, w projekcie rozporządzenia określono minimalny procentowy udział środków z budżetu UE, jaki każde państwo członkowskie musi przeznaczyć na poszczególne osie priorytetowe. Podział ten przedstawia się następująco: 15% na oś priorytetową 1 i 3, 25% na oś priorytetową 2 oraz 7% na działania osi LEADER, realizowane w ramach trzech osi priorytetowych. Ponadto 3% środków funduszu zostanie przeznaczone w latach 2012 i 2013 dla tych krajów, w których oś LEADER osiągnie najlepsze wyniki. Na pomoc techniczną, w ramach której będą finansowane przedsięwzięcia służące wspieraniu systemu wdrożenia PO ROW może zostać przeznaczone do 4% środków, przewidzianych na finansowanie programów krajowych.

Wysokość minimalnego finansowania poszczególnych osi jest przedmiotem debaty w obrębie grup roboczych UE. Ponadto określono maksymalny poziom wsparcia programu z budżetu UE, który jest zróżnicowany w zależności od priorytetów:

- oś priorytetowa 1 i 3 – do 75% środków na obszarach dawnego Celu 1 (m.in. w Polsce) oraz do 50% na pozostałych obszarach,
- oś priorytetowa 2 oraz inicjatywa LEADER tzw. Oś 4 – do 80% środków w regionach konwergencji oraz do 55% na pozostałych obszarach.

Minimalny poziom wsparcia wynosi 20% kwalifikowanych wydatków publicznych.

Europejska Inicjatywa Leader wchodzi w czwarty okres programowania. Podejście typu Leader odniosło w krajach Unii Europejskiej sukces.

- LEADER I (1991-1994) - sprawdzanie nowego modelu rozwoju obszarów wiejskich; zróżnicowanie gospodarki obszarów wiejskich.
- LEADER II (1994-1999) - upowszechnienie podejścia wg LEADER I; zaangażowanie 50% obszarów wiejskich; większa integracja działań.
- LEADER+ (2000-2006) - wspomaganie wdrażania nowoczesnych strategii rozwoju terenów wiejskich, współpracy międzynarodowej i tworzenia sieci współpracy.

Inicjatywa Leader po przejściu przez trzy okresy programowania, zdaniem Komisji Europejskiej, osiągnęła taki poziom, który umożliwia obszarom wiejskim wdrożenie podejścia Leader w szerszym zakresie, w ramach głównego programowania rozwoju obszarów wiejskich. Tym samym **włączyła podejście Leader jako 4 oś, do zreformowanego Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).**

EFRROW ma się przyczynić do wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich na terytorium całej Wspólnoty, uzupełniając polityki wsparcia rynku i wsparcia dochodów w ramach wspólnej polityki rolnej, politykę spójności oraz wspólną politykę rybołówstwa.

Utworzenie Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i propozycje na lata 2007-2013 są próbą odwrócenia logiki dotychczasowego podejścia, w którym polityka rozwoju obszarów wiejskich była pomyślana jako zestaw instrumentów przeznaczonych głównie dla rolników, oraz znaczne jej uproszczenie w postaci jednego funduszu, jednego systemu programowania i jednego systemu kontroli. Zmniejszenie wsparcia dla rolników nie nastąpi tak szybko, potrzebny jest czas, by rolnicy mogli dostosować się do nowych warunków. Reformy w UE przebiegają raczej powoli, proces cały czas posuwa się do przodu.

Rolnictwo jest i było dostarczycielem także dóbr niewymiernych, które nie zawsze podlegają ścisłym kryteriom ekonomicznym. Takimi dobrami są np.: krajobraz, architektura, obyczaje, tradycje, obrzędy, rękodzieło, kultura. Obszary wiejskie stały się atrakcyjne nie tylko dla rolników, ale także innych grup społecznych, chcących mieszkać, pracować i prowadzić działalność gospodarczą na wsi. W Europie, a także w Polsce, dojrzeła szersze myślenie o obszarach wiejskich, nie zorientowane wyłącznie na sektor rolny, ale na zróżnicowane formy aktywności gospodarczej. Ten kierunek zaowocował między innymi koncepcją zrównoważonego rozwoju, który zakłada konieczność harmonizacji ekonomicznych, społecznych i ekologicznych aspektów rozwoju. W dotychczasowej polityce, nakierowanej na rozwój wsi, w zbyt małym stopniu wspiera się działania oddolne, powstające na szczeblu lokalnym. Trudna sytuacja gospodarcza poszczególnych jednostek terytorialnych powinna wywołać w większej skali konieczność podejmowania różnorodnych inicjatyw lokalnych i decyzji, mających na celu przezwycięzenie lub złagodzenie bieżących trudności. Duża skala ubóstwa na wsi doprowadziła, na pewnych obszarach, do apatii i stagnacji. Aby przezwyciężyć to bardzo niekorzystne zjawisko należy konsekwentnie włączać ludność wiejską w proces zmian jej

najbliższego otoczenia, a do tego wystarczą małe, lokalne programy, a nie wyłącznie te duże, ogólnokrajowe.

Niezwykle ważnym sposobem przeciwdziałania marginalizacji terenów, na których coraz mniej ludzi może utrzymać się z rolnictwa, jest obecnie program Leader +. Udziela wsparcia danemu terytorium w formie dotacji (tzw. grantu globalnego), którą otrzymuje społeczność zamieszkująca dane terytorium, o ile zorganizuje się i wyłoni swoją reprezentację (LGD). W Europie funkcjonuje dzisiaj przynajmniej 1300 partnerstw lokalnych (LAG), które pokrywają połowę terytorium starej 15-tki państw UE. W Polsce obecnie istnieje około pięćdziesięciu partnerstw, z czego osiemnaście zostało szczegółowo opisanych. Identyfikacją oraz wspieraniem tworzących się partnerstw zajmuje się Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich, aby program Leader mógł ruszyć w Polsce. W programie operacyjnym na lata 2004 - 2006 przewidziano powstanie około 170. inicjatyw partnerskich w ramach schematu I, natomiast większe wsparcie w schemacie II otrzyma już tylko 40 partnerstw. Powstaje pytanie: co stanie się z pozostałą grupą inicjatyw?

W UE niektóre państwa zdecydowały się, obok Leader'a, stworzyć własne programy narodowe, dodatkowo wspierające te partnerstwa, które nie uzyskały wsparcia z Leader'a. W Finlandii funkcjonuje program „POMO”, w Hiszpanii „PRODER”, tego typu programy prowadzą również Niemcy i Irlandia. Czesi również zdecydowali się finansować inwestycje w tych partnerstwach, które otrzymują środki tylko na działania „miękkie”.

UE nie pozostawia wątpliwości, jak ważna to inicjatywa, przeznaczając 7% Funduszu na program Leader, a 3% Funduszu na nagrodę dla krajów najlepiej stosujących Leader'a. Argumentacją za potraktowaniem w Polsce programu Leader w taki sposób, jak robią

to inne kraje, może być wniosek płynący z wielu badań, że polskiej wsi, bardziej niż środków rzeczowych, które są bardzo ważne, potrzeba chęci i umiejętności do współpracy. Niestety w projekcie stanowiska polskiego rządu w stosunku do propozycji Komisji jest wyraźna propozycja zminimalizowanie nakładów na program Leader. Tymczasem podejście typu Leader doskonale komponuje się z działaniami na rzecz odnowy wsi oraz zachowania tożsamości i dziedzictwa kulturowego wsi. W tym samym nurcie znajdują się programy rozwoju funkcji turystycznych i wypoczynkowych, rozwoju lokalnego produktu, lokalnej żywności, kultywowania tradycyjnych zawodów. Jest to także szansa na wieloletnie funkcjonowanie na rynku tysięcy drobnych rolników - produkujących artykuły o większej wartości dodanej.

Doświadczenia i cała historia wsi europejskiej uczy, że rozwój rolnictwa i rozwój wsi wymaga czasu, cierpliwości oraz respektowania zasady, że nie wyłącznie „twarde” parametry ekonomiczne, czy infrastrukturalne określają szanse konkretnych gmin, lecz to, co nazywane jest „kapitałem społecznym”. To liderzy społeczności lokalnych, radni i przedsiębiorcy oraz instytucje i lokalne organizacje pozarządowe zadecydują o tempie rozwoju.

Rolnicy starający się o wsparcie – mogą korzystać z bezpłatnej pomocy Gminnych Centrów Informacji, Ośrodków Doradztwa Rolniczego, pomagają im również niektórzy pracownicy ARiMR - przyjęci do pracy tylko w tym celu. Pomoc będą świadczyć także Lokalne Grupy Działania, powołane do życia programem LEADER + w całej Polsce.

Do rolnika należy wybór tego, co będzie chciał zrobić – a pracownicy odpowiednich instytucji – odpowiedzą i pomogą mu skompletować aplikację oraz dopilnować złożenia wniosku w terminie.

Rolnicy pracują codziennie – w świętek, piątek i niedzielę. Nie mają świąt, nie mają urlopu wypoczynkowego. Zwierzęta trzeba codziennie nakarmić i напоić, niezależnie od tego, czy w dzień powszedni, czy w święto. Wiele gospodarstw planuje lub już posiada tzw. „dodatkowe źródło dochodu”, najczęściej są to pokoje gościnne lub tzw. gospodarstwa agroturystyczne. Trzeba przyjeżdżających rozlokować, zapewnić im jedzenie, atrakcje, bezpieczny i miły pobyt. A to wymaga czasu, który i bez tego wypełniony jest pracą. Obejście musi być czyste i ładne, ludzie pytają o wszystko, gospodarze cały czas są w gotowości. Przy kwocie 30, 40 PLN za nocleg od osoby zarobki nie są duże, a pracy dodatkowej wiele, zwłaszcza, jeśli gospodarze chcą zachęcić turystów do tego, by czuli się dobrze i chętnie do nich wracali.

Czy już nie dziwi fakt, że oferowana jest wszechstronna pomoc? Często gospodarze muszą nauczyć się wszystkiego o prowadzeniu takiej działalności, a zdobywanie wiedzy – to „wypełniacz” wolnych chwil po sezonie, po wykonaniu normalnej pracy w gospodarstwie. Wymogi stawiane rolnikom poprzez członkostwo w UE – są duże i potrzeba pracy i środków, by się do nich dostosować. POROW służy wsparciem, nie tylko na inwestycje, ale także na zdobywanie odpowiedniej wiedzy przez rolników. Pomoc jest potrzebna i dobrze, że rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich – mogą z niej korzystać.

Rozdział 8

Ryby mają głos...

Ryby w okresie finansowania 2007-2013 zostały potraktowane z należnym szacunkiem. Ryby i ci, którzy zajmują się nimi.

Wspólna Polityka Rybołówstwa (Rybacka) opiera się na przekonaniu, że zasoby ryb są własnością wspólną, a przepisy powinny chronić te zasoby przed przełowieniem i pozwolić na gospodarowanie nimi z uwzględnieniem interesów rybaków i konsumentów. Podstawę prawną polityki w dziedzinie rybołówstwa stanowią art. 32-38 Tytułu II Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Cele wspólnej polityki w tej dziedzinie - zapobieżenie przełowieniu, przy zabezpieczeniu interesów producentów i konsumentów - realizowane są przez regulację w różnych podobszarach aktywności: ochrona żywych zasobów morza, organizacja rynku na produkty rybołówstwa, polityka strukturalna i polityka zewnętrzna. Wspólna polityka w zakresie rybołówstwa ma zapobiegać wahaniom cen produktów rybnych, wspomagać ochronę zasobów rybnych i wspierać ludzi zajmujących się rybołówstwem.

Wody Unii Europejskiej otwarte są dla wszystkich rybaków UE w 200-milowym pasie wzdłuż wybrzeży Atlantyku i Morza Północnego, w węższym pasie na Morzu Śródziemnym i Bałtyckim. 12-milowe strefy u wybrzeży państw „Piętnastki” zarezerwowane są

dla floty danego kraju. Poszerzenie Wspólnot o Hiszpanię i Portugalię było równoznaczne z podwojeniem liczby rybaków (obecnie około 300 tysięcy). Hiszpania i Portugalia przez kilkanaście lat dostosowywały swoje polityki do wspólnej polityki Unii w tej dziedzinie. Pełny dostęp do wód UE uzyskały dopiero w 1995 roku.

Najważniejsze obszary Wspólnej Polityki Rybołówstwa to:

- zarządzanie i ochrona żywych zasobów morza,
- wspólna organizacja rynku produktów rybołówstwa,
- polityka strukturalna,
- polityka zewnętrzna wobec państw trzecich i organizacji międzynarodowych.

Komisja Europejska przedstawia corocznie raport na temat przestrzegania przez kraje członkowskie UE unijnych przepisów w tej dziedzinie. Powszechnym przewinieniem jest również lekceważenie obowiązku przesyłania danych i sprawozdań do Brukseli. Wspólna Polityka Rybołówstwa odpowiada za prawne, polityczne, ekonomiczne, społeczne i środowiskowe czynniki wpływające na przemysł rybny i na proces integracji europejskiej. Wśród najważniejszych kwestii, leżących u podstaw polityki znajdują się obawy o trudności w rozdziale kurczących się zasobów połowowych, które są na tyle mobilnym surowcem że mogą być rozprowadzane niezależnie od granic państwowych a w związku z tym następuje ich zbytne odławianie. Sektor jest w stanie przetrwać tylko dzięki wspólnym zasadom, nawet na szczeblu międzynarodowym. Wspólna polityka rybołówstwa chroni gatunki przed ich nadmiernym odławianiem, gwarantuje godny poziom życia rybaków i zapewnia konsumentom i przemysłom przetwórczym regularne dostawy ryb po racjonalnych cenach. Komisja Europejska,

jako „strażniczka traktatów”, stanowczo egzekwuje unijne przepisy w zakresie rybołówstwa i kieruje przypadki ich nieprzestrzegania do Trybunału Sprawiedliwości. Dla przykładu - wymierzona w 2005 roku kara wobec Francji, która uporczywie odmawiała wdrożenia przepisów UE dotyczących rozmiarów oczek w sieciach, sięgnęła 20 mln euro.

Jednym z celów polityki strukturalnej, części Wspólnej Polityki Rybołówstwa, jest redukcja i modernizacja floty. Oba te procesy następują w ramach Wieloletnich Programów Ukierunkowania (tzw. MAP). Państwa członkowskie są proszone o opracowanie planów rozwoju ich flot połowowych na 4-5 lat. Potem, po sprawdzeniu, zatwierdza je Komisja Europejska. Dla wsparcia państw członkowskich w realizacji ich zadań wynikających z MAP, udostępniane są środki finansowe z unijnego budżetu. Również Polska redukuje swoją flotę rybacką. Zmniejszanie liczby jednostek połowowych współfinansuje Unia Europejska w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rybołówstwo. Na ten cel przewidziano w latach 2004-2006 ponad 442 mln zł. Rekompensata za pozbycie się kutra w 75 % pochodzi z budżetu unijnego, a w 25 % - z polskiego.

O przyznanie pieniędzy za likwidację swojej jednostki połowowej może ubiegać się armator, jeśli wiek kutra stanowiącego polską własność nie przekroczył 10 lat, a kuter jest wpisany od co najmniej 3 lat do Rejestru Statków Rybackich i ciągle wykorzystywany do połowów. Pierwsze umowy na złomowanie kutrów Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa podpisała z rybakami w listopadzie 2004 r. Wnioski będą przyjmowane do końca 2006 roku, a wypłaty realizowane do końca 2008 roku.

Unijna Rada ministrów rolnictwa ustala co roku wielkość kwot połowowych dla poszczególnych krajów UE. Wiele krajów przekracza jednak przyznane im limity - w niedostateczny sposób kontrolując swoich rybaków.

Jakość i pakowanie ryb są badane przez rozmaite agendy Komisji Europejskiej. Inspektorzy Komisji nadzorują także prowadzenie dzienników okrętowych. Ceny skupu ryb w UE ustala Rada Ministrów. Za połowy wycofane z rynku rybacy otrzymują rekompensatę.

Polska przyjęła 31 grudnia 2002 r. jako datę gotowości do członkostwa w Unii Europejskiej. Jednocześnie zobowiązała się wdrożyć cały dorobek prawny w dziedzinie rybołówstwa i nie domagała okresów przejściowych w tym obszarze. Włączenie Polski do Wspólnej Polityki Rybołówstwa UE nie stanowiło problemu. Porównanie prawa polskiego do prawa rybackiego UE wskazuje na zbliżenie przepisów technicznych dotyczących ochrony rybołówstwa i bezpieczeństwa pracy na morzu. Niewielkie różnice, których usunięcie nie wiązało się z dużymi kosztami, wystąpiło w zakresie trybu rejestracji statków i wydawania licencji. Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej, dla osiągnięcia zdolności do efektywnego wdrażania wspólnej polityki rybołówstwa konieczne będzie wzmocnienie polskiej administracji rybackiej. Polska polityka chroniła zasoby ryb w naszej strefie ekonomicznej Bałtyku. Nie chroniła natomiast w pełni pozycji ekonomicznej i socjalnej rybaków. Nie stosowała tak daleko idącej ochrony, jaką stosowała UE, posiadająca tzw. Finansowy Instrument Sterowania Rybołówstwem. Przystąpienie Polski do UE i udział we wspólnej polityce rybołówstwa przyniósł niewątpliwe korzyści w postaci finansowego wsparcia z funduszy strukturalnych dla odnowy floty bałtyckiej, a także utrzymania malejącej liczby statków

dalekomorskich oraz przyspieszenia dostosowań jakościowych produktów polskiego przetwórstwa rybnego. Wspólna Polityka Rybacka zagwarantuje Polsce możliwość korzystania z zasobów połowowych Unii poza jej łowiskami, czyli pozwoli wykorzystać umowy międzynarodowe z zakresu rybołówstwa morskiego zawarte przez Wspólnotę z krajami trzecimi.

Cele przyszłej Narodowej Strategii Rozwoju Rybołówstwa na lata 2007-2013 muszą być w pełni spójne z celami Wspólnej Polityki Rybackiej Unii Europejskiej. Osiągnięcie tych celów dla sektora rybackiego możliwe będzie tylko przy wsparciu instrumentów takich, jak Europejski Fundusz Rybacki 2007-2013.

Narodowa Strategia Rozwoju Rybołówstwa 2007-2013 i Program Operacyjny **„Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich”** obejmują wszystkie aspekty Wspólnej Polityki Rybackiej, jak również priorytety, cele i terminy ich realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem:

- dostosowania nakładu i zdolności połowowej oraz identyfikacji stanu zasobów z podaniem terminów osiągnięcia tych celów dla rybołówstwa i danej floty;
- rozwoju sektora akwakultury oraz przemysłu przetwórstwa i rynku rybnego;
- strategii realizacji działań mających na celu spełnienie wymagań dotyczących inspekcji i kontroli działalności połowowej oraz dane i zbiór informacji na temat WPR;
- strategii dotyczącej produktów rybołówstwa i rozwoju działań połowowych poza wodami Wspólnoty;
- strategii rozwoju strefy przybrzeżnej oraz kryteria dla określenia tych stref.

W celu zapewnienia rozwoju rybołówstwa w latach 2007-2013 i realizacji celów strategicznych, niezbędne jest podjęcie działań w następujących obszarach priorytetowych:

- Zrównoważonej eksploatacji zasobów rybackich,
- Podaży i równowagi rynkowej,
- Zrównoważonego rozwoju akwakultury,
- Rozwoju i konkurencyjności sektora,
- Kapitału ludzkiego oraz terytorialnego wymiaru polityki rybackiej,
- Ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska wodnego,
- Właściwego zarządzania polityką rybacką.

—...TO SĄ MOJE PRIORYTETY...
I MAĞIE SIĘ ZASTOSOWAĆ!...

W obecnej formie¹ Europejski Fundusz Rybacki przewiduje udzielenie wsparcia finansowego podmiotom związanym z sektorem rybackim w ramach 5 priorytetów:

¹W czasie pisania niniejszego tekstu – sierpień 2006 r.

Priorytet 1. Środki na rzecz adaptacji wspólnotowej floty rybackiej.

Priorytet 2. Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny produktów rybołówstwa i akwakultury.

Priorytet 3. Działania służące wspólnemu interesowi.

Priorytet 4. Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa.

Priorytet 5. Pomoc techniczna.

Priorytet 1. Środki na rzecz adaptacji wspólnotowej floty rybackiej

Celem działania będzie ustanowienie trwałej równowagi między zasobami a nakładem połowowym.

Działanie 1.

Pomoc publiczna za trwale zaprzestanie działalności

To działanie będzie opierało się na kontynuowaniu dostosowania potencjału połowowego do zasobów. Zrównoważona eksploatacja zasobów może zostać osiągnięta między innymi poprzez trwale wycofanie statków rybackich. Nadmierna liczba statków rybackich powoduje nadmierną eksploatację żywych zasobów morza i skutkuje niską opłacalnością połowów. W związku z tym, mając na uwadze możliwości samoodnowy żywych zasobów morza, należy dostosować potencjał połowowy statków rybackich do wielkości tych zasobów, a przez to podnieść efektywność prowadzonej działalności gospodarczej oraz zapewnić stabilność dochodów armatorom rybackim, którzy pozostaną w rybołówstwie.

Działanie 2.

Pomoc publiczna na tymczasowe zaprzestanie działalności

Celem działania będzie łagodzenie skutków wystąpienia nieprzewidywalnych zdarzeń uniemożliwiających wykonywanie rybołówstwa morskiego. W ramach działania mogą być finansowane działania pomocowe na rzecz tymczasowego zaprzestania działalności połowowej rybaków i armatorów przez okres jednego roku, który może być przedłużony o kolejny rok. Działania na rzecz tymczasowego zaprzestania działalności towarzyszą planowi dostosowania nakładu połowowego, prowadząc w okresie dwóch lat do trwałego zmniejszenia zdolności połowowej, które odpowiada co najmniej poziomowi zmniejszenia nakładu połowowego w wyniku tymczasowego zaprzestania działalności. W ramach działania mogą być finansowane rekompensaty za czasowe zaprzestanie działalności przez maksymalny okres sześciu miesięcy w przypadku klęski żywiołowej bądź innych nadzwyczajnych zdarzeń niebędących wynikiem działań na rzecz ochrony zasobów.

Działanie 3.

Inwestycje na pokładzie statków rybackich i selektywność

Celem działania będzie poprawa warunków nawigacji, jakości produktów oraz bezpieczeństwa i higieny pracy na statkach rybackich, minimalizacja negatywnego wpływu rybołówstwa na ichtiofaunę i florę, a także zwiększenie selektywności narzędzi połowowych. W ramach działania może być finansowany zakup sprzętu umożliwiającego przechowywanie na pokładzie odłowów, których odrzut przestał być dozwolony, stanowiący część projektów pilotażowych, służący do ograniczenia wpływu rybołówstwa na siedliska, dno morskie i gatunki niekomercyjne. Poprawa warunków na statkach rybackich w zakresie bezpieczeństwa na pokładach oraz

warunków transportowania i przetwarzania ryb, a także zastosowanie określonych technik połowu, mają zasadnicze znaczenie dla konkurencyjności floty Unii Europejskiej oraz wyważonej i odpowiedzialnej eksploatacji zasobów.

Działanie 4.

Rybołówstwo przybrzeżne na niewielką skalę

Celem działania będzie poprawa zarządzania i kontroli dostępu do niektórych obszarów rybackich, poprawa organizacji produkcji oraz ochrona zasobów. Termin „rybołówstwo przybrzeżne na niewielką skalę” oznacza połowy prowadzone przez statki rybackie o długości całkowitej poniżej 12 metrów i nie korzystające z narzędzi połowowych ciągnionych, które są wyszczególnione w tabeli 2 załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 26/2004 z dnia 30 grudnia 2003 r. dotyczącego rejestru statków rybackich Wspólnoty. Finansowane będą projekty mające na celu:

- poprawę zarządzania i kontroli warunków dostępu do niektórych obszarów połowowych;
- działania na rzecz organizacji produkcji, przetwórstwa i łańcucha zbytu produktów rybołówstwa;
  - propagowanie dobrowolnych działań na rzecz obniżania nakładu połowowego w celu ochrony zasobów;
  - wykorzystanie innowacyjnych technologii (bardziej selektywne techniki połowowe wykraczające poza wymogi ustawowe), które nie zwiększają nakładu połowowego;
- poprawę kwalifikacji zawodowych i szkoleń w zakresie bezpieczeństwa.

Działanie 5.

Spółeczno-ekonomiczne aspekty rekompensat dla celów zarządzania flotą

Celem działania będzie łagodzenie skutków dla rybaków w związku ze zmianami w rybołówstwie. Wsparcie będzie udzielane na dywersyfikację zarobkową rybaków, finansowane będą szkolenia w celu definitywnej zmiany zawodu, możliwa będzie również pomoc związana z wcześniejszym odejściem z zawodu rybaka, w tym pomoc zbliżona do wcześniejszych emerytur poprzez indywidualne świadczenia kompensacyjne dla rybaków.

Priorytet 2.

Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i rynek rybny produktów rybołówstwa i akwakultury

Działanie 1.

Inwestycje w akwakulturę

Celem działania będzie produkcja nowych gatunków, produkcja gatunków o korzystnych perspektywach rynkowych, wprowadzanie technik hodowli o korzystnym wpływie na środowisko i o charakterze pozwalającym zachować tradycyjną strukturę społeczno-ekonomiczną. W ramach tego działania finansowane będą projekty obejmujące budowę, rozbudowę, wyposażenie i modernizację instalacji produkcyjnych, zwłaszcza w zakresie poprawy warunków higienicznych, dotyczących zdrowia ludzi i dobrostanu zwierząt. Finansowane będzie również wprowadzanie metod hodowlanych wyraźnie redukujących negatywny wpływ na środowisko, działania w interesie wspólnym w zakresie akwakultury oraz działania szkoleniowe.

Działanie 2.

Wsparcie działań w obrębie środowiska wodnego

Celem działania jest zmniejszenie skutków finansowych wynikających ze stosowania technik hodowli wzmacniających ochronę i powodujących poprawę środowiska naturalnego oraz zasobów naturalnych, spełniających kryteria ekologiczne znacznie ostrzejsze niż wymagane obowiązującymi przepisami. W ramach działania przyznawane będą rekompensaty związane z utraconymi przychodami, dodatkowymi kosztami oraz zwiększonym zapotrzebowaniem na wsparcie finansowe. Promowana będzie różnorodność genetyczna, ekologiczny chów i hodowla oraz wdrażanie dobrowolnych przepisów zarządzania i audytu ekologicznego.

Działanie 3.

Działania na rzecz zdrowia publicznego i zdrowia zwierząt

Celem działania jest zmniejszenie skutków finansowych wynikających z czasowego zawieszenia działalności. W ramach działania przyznawane będą rekompensaty dla hodowców mały z tytułu czasowego zawieszenia zbioru mięczaków hodowlanych. Możliwe będzie również finansowanie zwalczania ryzyka patologicznego w akwakulturze, w przypadku gdy plan uboju został zatwierdzony przez Komisję zgodnie z warunkami decyzji 90/424/EWG.

Działanie 4.

Rybołówstwo śródlądowe

Celem działania będzie poprawa warunków prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej i rybołówstwa śródlądowego oraz jakości jego produktów, zwiększenie konkurencyjności zewnętrznej pod-sektora, rozszerzenie istniejących, opracowanie oraz wdrożenie nowych technik i technologii połowu.

Działanie 5.

Inwestycje w przetwórstwo i obrót

Celem działania będzie poprawa warunków pracy i szkolenia zawodowego, poprawa i monitorowanie zdrowia ludzi oraz jakości produktów, minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko naturalne, stosowanie innowacyjnych technologii oraz sprzedaż produktów głównie pochodzenia lokalnego. W ramach działania finansowane będą projekty obejmujące budowę, rozbudowę, wyposażenie i modernizację przedsiębiorstw. Inwestycje muszą służyć zachowaniu lub zwiększeniu liczby miejsc pracy.

Priorytet 3.

Działania służące wspólnemu interesowi

Fundusz może wspierać działania służące wspólnemu interesowi realizowane przy aktywnym wsparciu ze strony samych przedsiębiorców bądź organizacji działających w imieniu producentów, lub innych organizacji uznanych przez Państwo Członkowskie, które mają na celu:

- trwale przyczynienie się do lepszego zarządzania i ochrony zasobów;
  - promocję selektywnych narzędzi i metod połowowych oraz zmniejszenie przyłówów;
  - poprawę warunków pracy oraz bezpieczeństwa;
  - przyczynianie się do przejrzystości rynków produktów rybołówstwa i akwakultury;
  - rozwój, restrukturyzację lub poprawę terenów hodowli w zakresie akwakultury;
  - zakup sprzętu na potrzeby produkcji, przetwórstwa lub handlu łącznie z utylizacją odpadów;
  - doskonalenie kwalifikacji zawodowych lub rozwój nowych metod i narzędzi dydaktycznych;
  - propagowanie partnerstwa pomiędzy naukowcami i przedsiębiorcami w sektorze rybołówstwa;
  - przyczynianie się do realizacji celów określonych dla rybołówstwa przybrzeżnego na niewielką skalę.

Działanie 1.

Ochrona i rozwój ichtiofauny

Celem działania jest poprawa zarządzania i ochrony zasobów ryb. W ramach działania finansowana będzie instalacja urządzeń służących do ochrony i rozwoju ichtiofauny lub przywrócenia drożności wodom śródlądowym, w tym terenów tarła i tras migracyjnych gatunków migrujących. Działania muszą przyczynić się do poprawy stanu środowiska wodnego.

Działanie 2.

Porty rybackie

Celem działania jest poprawa warunków w portach rybackich służąca wszystkim rybakom korzystającym z danego portu oraz powodująca poprawę oferowanych im usług.

Finansowane będą inwestycje dotyczące:

- poprawy warunków wyładunku, przetwarzania i składowania produktów rybołówstwa w portach;
- dostawy paliwa, lodu, wody i elektryczności;
- sprzętu do konserwacji i naprawy statków rybackich;
- poprawy stanu nadbrzeża załadowniczego w celu polepszenia bezpieczeństwa w trakcie wyładunku lub załadunku produktów;
- skomputeryzowanego zarządzania działalnością połowową.

Działanie 3.

Promocja i rozwój nowych rynków zbytu

Celem działania jest poprawa jakości i zwiększenie wartości produktów rybnych oraz promowanie i rozwój nowych rynków dla tych produktów. W ramach działania będzie udzielane wsparcie na działania wspólne, których celem jest realizacja polityki podniesienia jakości i wartości, promocji lub rozwoju nowych rynków zbytu produktów rybołówstwa i akwakultury. Działania nie mogą być ukierunkowane na znaki handlowe, jak również nie mogą odnosić się do konkretnych krajów bądź obszarów geograficznych, za wyjątkiem produktów uznanych zgodnie z warunkami rozporządzenia Rady (EWG) nr 2081/92.

Działanie 4.

Projekty pilotażowe

Celem działania będzie zdobywanie oraz rozpowszechnianie wiedzy na temat nowinek technicznych. W ramach działania finansowane będą projekty mające na celu testowanie możliwości (technicznych i finansowych) praktycznego zastosowania innowacyjnych technologii w warunkach maksymalnie zbliżonych do produkcyjnych. Możliwe będzie również testowanie metod zarządzania nakładem połowowym i eksperymentalnego zarybiania.

Działanie 5.

Modyfikacja i zmiana przeznaczenia jednostek rybackich

Celem działania będzie modyfikacja i zmiana przeznaczenia statków rybackich. W ramach tego działania finansowana będzie modyfikacja jednostek rybackich dla celów szkoleniowych lub naukowych oraz zmiana przeznaczenia jednostek rybackich na inne cele niż rybołówstwo.

Priorytet 4.

Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa

Działanie 1.

Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa

Celem działania jest poprawa sytuacji ekonomicznej obszarów zależnych od sektora rybackiego charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-ekonomiczną. W ramach tego działania będą współfinansowane następujące przedsięwzięcia:

- działania w zakresie restrukturyzacji i reorientacji, w szczególności przez propagowanie agroturystyki, pod warunkiem, że działania te nie powodują zwiększenia nakładu połowowego;
- działania w zakresie dywersyfikacji przez propagowanie zróżnicowanego zatrudnienia osób czynnie zatrudnionych w sektorze rybołówstwa w drodze tworzenia dodatkowych lub zastępczych miejsc pracy poza sektorem rybołówstwa;
- komercyjną eksploatację owoców morza na poziomie lokalnym;
- wspieranie infrastruktury drobnego rybołówstwa i propagowanie działalności turystycznej;
- ochronę środowiska morskiego, jeziornego i przybrzeżnego w celu utrzymania jego atrakcyjności, regenerację i rozwój osad oraz wiosek przybrzeżnych, a także ochronę i czerpanie korzyści z dziedzictwa przyrody oraz architektury;
- przywrócenie potencjału produkcyjnego sektora rybołówstwa w przypadku jego zniszczenia w wyniku klęski żywiołowej bądź przemysłowej;
- wsparcie współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej pomiędzy poszczególnymi podmiotami w obszarach rybołówstwa przybrzeżnego, głównie w drodze tworzenia sieci i rozpowszechniania najlepszych praktyk;
- nabywanie umiejętności organizacyjnych i komunikacyjnych wymaganych w celu opracowania oraz realizacji lokalnej strategii rozwoju.

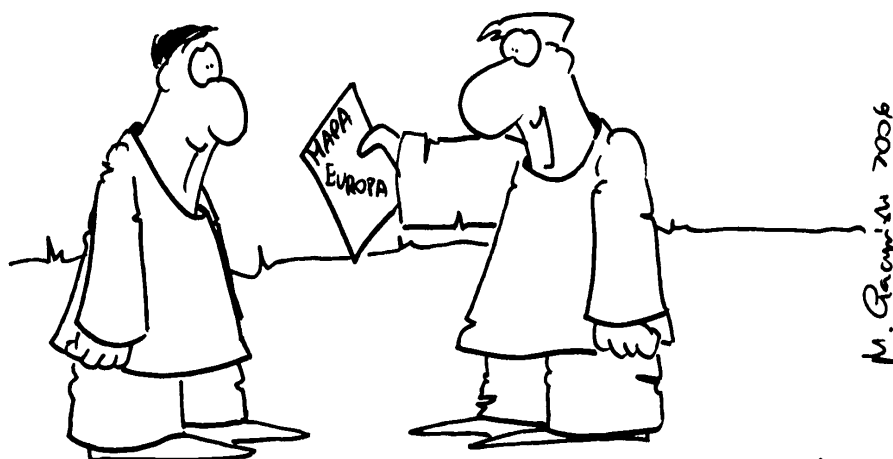
Podsumowując – **ryby mają głos.**

W latach 2007-2013 przewidziano bardzo różne obszary wsparcia – od dofinansowania hodowli, dbałości o stan zdrowotny i zwiększanie „pogłowia” ryb, do dbania o ludzi, zajmujących się na co dzień – połowem ryb, ich przetwórstwem, hodowlą lub tylko mieszkających nad akwenami z rybami. Gdzie są takie akweny w Polsce – poza łowiskami specjalnymi??? Każdy wędkarz w Polsce powie, że ryb w rzekach i jeziorach nie ma. Może przez te siedem lat 2007-2013 nauczymy się, jak dbać o środowisko wodne i zwierzęta w nim mieszkające, tak, by np. wędkarskie wyprawy nad polskie rzeki i jeziora nareszcie dostarczały wielu wspaniałych przeżyć, związanych z polowaniem na „taaaaką rybę”...

Rozdział 9

Fundusze europejskie... ale nie unijne

W Europie znajdują się także państwa, które nie są członkami Unii Europejskiej. Te państwa, europejskie poprzez swoje położenie geograficzne, są zrzeszone w różnych organizacjach, także europejskich.

—... DZIĘKI FUNDUSZOM DOWIEDZIAŁEM
SIĘ, ŻE SZWAJCARIĄ I NORWEGIĄ
SĄ W EUROPIE...

Porozumienie o Rozszerzeniu Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) weszło w życie 1 stycznia 1994 roku. Obecnie obejmuje ono 25 państw członkowskich Unii Europejskiej oraz państwa członkowskie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA): Islandię, Liechtenstein i Norwegię (we współpracy w ramach EOG nie uczestniczy Szwajcaria). W zamian za dostęp do rynku wewnętrznego Unii Europejskiej – Islandia, Liechtenstein i Norwegia zobowiązały się do udzielenia pomocy państwom Unii Europejskiej w zmniejszeniu różnic społecznych i gospodarczych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz nowym członkom UE w ich staraniach o pełen udział w rozszerzonym rynku wewnętrznym EOG.

W ramach dwóch nowych narzędzi – **Mechanizmu Finansowego EOG**, który tworzy Norwegia, Islandia i Liechtenstein oraz **Norweskiego Mechanizmu Finansowego** – w okresie 2004-2009 zostało uruchomionych 1,167 mld euro. Zgodnie z zapisami Umowy o rozszerzeniu EOG (z dnia 14 października 2003 r.) aż 533 mln euro (prawie 48% wszystkich tych środków) trafi do naszego kraju.

Beneficjenci MF EOG: 10 nowych państw UE oraz Hiszpania, Portugalia i Grecja

Beneficjenci N MF: 10 nowych państw UE

W ramach obu Mechanizmów Finansowych przyznano: 533,51 mln euro dla Polski (46,8% z MF EOG i 49% N MF)

Co – jakie działania - wspiera Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy?

Środki finansowe w ramach **Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego** są dostępne na realizację projektów w następujących sześciu obszarach priorytetowych:

- Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii. Szczegółowe informacje dotyczące priorytetu znajdują się w „Programie Operacyjnym”, dostępnym na stronie Ministerstwa Środowiska (Instytucji Pośredniczącej): <http://www.mos.gov.pl/mfeog>
- Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami. Szczegółowe informacje dotyczące priorytetu znajdują się w „Programie Operacyjnym”, dostępnym na stronie Ministerstwa Środowiska (Instytucji Pośredniczącej): <http://www.mos.gov.pl/mfeog>
- Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast. Szczegółowe informacje dotyczące priorytetu znajdują się w „Programie Operacyjnym”, dostępnym na stronie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Instytucji Pośredniczącej): <http://www.mk.gov.pl/eog>
- Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wspierających go procesów demokratycznych. Szczegółowe informacje dotyczące priorytetu znajdują się w „Programie Operacyjnym”, dostępnym na stronie UKIE, <http://www1.ukie.gov.pl/WWW/news.nsf/o/4345CDE5D6CoD7B4C125700A00503F12>

- Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem. Szczegółowe informacje dotyczące priorytetu znajdują się w „Programie Operacyjnym”, dostępnym na stronach: Ministerstwa Zdrowia (Instytucji Pośredniczącej) <http://www.mz.gov.pl> oraz Biura do Spraw Zagranicznych Programów Pomocy w Ochronie Zdrowia (Instytucji Wspomagającej) <http://www.bpz.gov.pl>
- Badania naukowe. Szczegółowe informacje nt. priorytetu znajdują się w „Programie Operacyjnym”, dostępnym na stronie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego - Instytucji Pośredniczącej (poprzednio: Ministerstwa Nauki i Informatyzacji oraz Ministerstwa Edukacji i Nauki) <http://www.mnii.gov.pl/> w zakładce Nauka/Finansowanie pozabudżetowe.

Środki finansowe z **Norweskiego Mechanizmu Finansowego** wspierają działania podejmowane w ramach wszystkich sześciu priorytetów Mechanizmu Finansowego EOG, oraz – na zasadach pierwszeństwa – w zakresie następujących dodatkowych czterech obszarów priorytetowych:

- Wdrażanie przepisów z Schengen, wsparcie Narodowych Planów Działania z Schengen oraz wzmacnianie sądownictwa. Szczegółowe informacje nt. priorytetu znajdują się w „Programie Operacyjnym”, dostępnym na stronie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (Instytucji Pośredniczącej) <http://www.mswia.gov.pl>
- Ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych. Szczegółowe informacje dotyczące priorytetu znajdują się w „Programie Operacyjnym”,

dostępnym na stronie Ministerstwa Środowiska (Instytucji Pośredniczącej): <http://www.mos.gov.pl/mfeog>

- Polityka regionalna i działania transgraniczne. Wstępne informacje znajdują się na stronie internetowej <http://fundusze-strukturalne.gov.pl>
- Pomoc techniczna przy wdrażaniu *acquis communautaire*. Szczegółowe informacje nt. priorytetu znajdują się w „Programie Operacyjnym”, dostępnym na stronie UKIE (Instytucji Pośredniczącej):

<http://www1.ukie.gov.pl/WWW/news.nsf/o/4345CDE5D6CoD7B4C125700A00503F12>

„Program Operacyjny dla wykorzystania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego” zawiera opisy priorytetów obejmujące cele, rodzaje kwalifikujących się projektów, wykazy możliwych kosztów kwalifikowalnych, kryteria wyboru projektów oraz rodzaje beneficjentów.

Za zarządzanie działaniami realizowanymi w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w Polsce odpowiedzialne jest Ministerstwo Gospodarki i Pracy, które pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK).

Zarządzanie poszczególnymi priorytetami zostało powierzone siedmiu Instytucjom Pośredniczącym. Rolę tę pełnią resorty właściwe:

- Ministerstwo Środowiska dla trzech priorytetów *„Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez między*

innymi redukcją zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii”, „Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami” oraz „Ochrona środowiska, m.in. z uwzględnieniem administracyjnych zdolności wprowadzania w życie odpowiednich przepisów unijnych oraz realizacji inwestycji w infrastrukturę i technologię, z pierwszeństwem dla komunalnej gospodarki odpadami”,

- *Ministerstwo Kultury dla priorytetu „Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast”,*
- *Urząd Komitetu Integracji Europejskiej dla priorytetu „Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wspierających go procesów demokratycznych”,*
- *Ministerstwo Zdrowia dla priorytetu „Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem”,*
- *Ministerstwo Nauki i Informatyzacji dla priorytetu „Badania naukowe”,*
- *Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji dla priorytetu „Wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen, jak również wzmacnianie sądownictwa”,*
- *Ministerstwo Gospodarki i Pracy dla dwóch priorytetów „Polityka regionalna i działania transgraniczne” oraz „Pomoc techniczna przy wdrażaniu *acquis communautaire*”².*

---

²*Acquis communautaire* – całokształt dorobku prawnego Wspólnoty Europejskiej, na który składają się postanowienia traktatowe, ustawodawstwo wykonawcze, orzecznictwo...

Institucja Pośrednicząca może powierzyć pewne zadania związane z zarządzaniem Instytucjom Wspomagającym, które odpowiedzialne będą za zbieranie wniosków.

Ministerstwo Gospodarki i Pracy utworzyło Komitet Monitorujący, który jest odpowiedzialny za monitorowanie postępu realizacji projektów, natomiast przy wszystkich Instytucjach Pośredniczących zostały powołane komitety sterujące, odpowiedzialne za wybór projektów w ramach poszczególnych obszarów priorytetowych.

Za zarządzanie Mechanizmem Finansowym EOG oraz podejmowanie ostatecznej decyzji o przyznaniu środków finansowych odpowiedzialny jest Komitet Mechanizmu Finansowego w Brukseli. Tę samą funkcję w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego pełni norweskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych w Oslo. Wdrażaniem obu mechanizmów zajmuje się Biuro Mechanizmów Finansowych w Brukseli, które pełni również funkcję punktu kontaktowego.

Szczegółowy opis systemu wdrażania oraz procedura wnioskowania określone są w Programie Operacyjnym, który znajduje się na stronie www.eog.gov.pl.

Priorytety w MF EOG

- Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez (między innymi) redukcję ilości zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii,
- Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami naturalnymi,

- Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transportu publicznego i odnowy miast,
- Rozwój zasobów ludzkich poprzez m.in. promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wspierających go procesów demokratycznych,
- Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem.

W ramach prowadzenia działań w ww. obszarach priorytetowych można ubiegać się o granty na badania naukowe.

Wysokość dofinansowania

Maksymalny wkład finansowy z MF EOG wynosi:

- 85% kosztów projektu - dla projektów finansowanych z publicznych środków krajowych,
- 60% kosztów projektu - w pozostałych przypadkach.

Środki finansowe z Norweskiego Mechanizmu Finansowego mogą wspierać działania podejmowane w ramach 6 priorytetów Mechanizmu Finansowego EOG oraz na zasadach pierwszeństwa w zakresie następujących czterech dodatkowych obszarów priorytetowych:

- wdrażanie przepisów z Schengen, wspieranie Narodowych Planów Działania z Schengen i wzmacnianie sądownictwa,
- ochrona środowiska ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania

w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych,

- polityka regionalna i działania transgraniczne,
- pomoc techniczna przy wdrażaniu *acquis communautaire*.

Następny nabór wniosków zostanie ogłoszony prawdopodobnie we wrześniu 2006 roku.

Szwajcarski Mechanizm Finansowy

W dniu 27 lutego 2006 r. zostało podpisane Memorandum Finansowe między Radą Federalną Szwajcarii i Komisją Wspólnot Europejskich dotyczące szczegółów wkładu finansowego Konfederacji Szwajcarskiej na rzecz spójności gospodarczej i społecznej poszerzonej Unii Europejskiej. Wkład szwajcarski zostanie rozdzielony między państwa członkowskie, które przystąpiły do UE 1 maja 2004 r. Polsce przypadnie z tego około 312 mln euro, na 5 lat (2006-2011). Ze względu na przedłużające się negocjacje przed podpisaniem Memorandum i konieczność przygotowania dokumentów precyzujących sposób wydatkowania tych środków – system ruszy dopiero w 2007 roku.

Przewiduje się, że wsparciem będą objęte projekty oraz programy narodowe i regionalne, jak również projekty i programy transgraniczne w następujących sektorach:

- bezpieczeństwo, stabilność,
- wsparcie reform (m.in. wzmocnienie możliwości lokalnych w zarządzaniu na poziomie regionalnym i gminnym,

przeciwdziałania katastrofom naturalnym, inicjatywy rozwoju regionalnego na obszarach peryferyjnych i zubożałych),

- środowisko i infrastruktura (m.in. poprawa i modernizacja infrastruktury, w tym wydajność energetyczna, woda, wywóz zanieczyszczeń, transport publiczny, poprawa warunków środowiskowych, zagospodarowanie terytorium regionalnego, miejskiego i wiejskiego),
- rozwój sektora prywatnego i handlu, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw, wprowadzenie możliwości kredytowych i ułatwienie dostępu do kapitału, promocja ekowydajności,
- rozwój społeczny i zasobów ludzkich (np. modernizacja szpitali, współpraca między miastami, gminami, wsparcie inicjatyw międzynarodowych dotyczących rozwoju).

Rozdzielenie środków między wskazane dziedziny będzie się opierać na potrzebach każdego państwa – beneficjenta.

Uruchomienie programu przewiduje się w początku 2007 roku.

Rozdział 10

10 zasad dla dobrego przyjęcia Twojego wniosku

1. Unikaj schematyzmu i rutyny.

2. Poznaj donatora:

- Kto? (Instytucja Zarządzająca)
- Na co? (działania priorytetowe)
- Komu? (jakie instytucje mogą być beneficjentami)
- Na jakich warunkach? (jak wygląda ocena formalna i merytoryczna)

3. Zrozum donatora

- Jakie są cele donatora, które chcemy pomóc zrealizować?
- Zawsze generalnym celem donatora są ZMIANY,
- Twoje projekty, cele i metody – powinny odpowiadać celom, strategii i misji donatora,
- Poznaj zasady konkursu – za co będzie oceniamy Twój wniosek.

4. Bądź pomysłowy

- Szukaj dobrych pomysłów – nowych pomysłów na stare problemy! Nie ma problemu – nie ma projektu!
- Szukaj ciekawych pomysłów, metod rozwiązywania problemów, tytułów dla swoich projektów.

5. Bądź zrozumiały dla oceniających

- Pisz językiem adresata,
- Używaj definicji adresata,
- Używaj sformułowań adresata,
- Pamiętaj, że oceniający nie znają Twojego projektu ani Ciebie!

6. Bądź obiektywny

- Czy będąc donatorem – dałbyś pieniądze na Twój projekt?

7. Bądź wiarygodny

- Pokaż swoje kompetencje,
- Pokaż swoje osiągnięcia,
- Pokaż swoje umiejętności,
- Pokaż nadzwyczajną staranność przy opracowywaniu aplikacji.

8. Przestrzegaj zasad formalnych

- Zgodny z wytycznymi krój pisma,
- Zgodna z wytycznymi wielkość czcionki,
- Zgodna z instrukcją ilość znaków w każdym punkcie wniosku.

9. Budżet projektu musi być rzetelny

- Budżet zgodny z opisem działań,
- Budżet zgodny pod względem rachunkowym,
- Budżet podany we właściwej walucie (PLN lub euro),
- Budżet jasny, uwzględniający warunki donatora.

10. Bądź najlepszy

- Pamiętaj, że trzeba wierzyć w siebie,
- Pamiętaj – trzeba być życzliwym, pogodnym i nastawionym optymistycznie,
- Wszyscy lubią zwycięzców,
- Współpracując z ludźmi obsługującymi program – nie narzekaj, nie twórz problemów, bądź zawsze sympatyczny.

Zapamiętaj, co jest ważne w dobrym przygotowaniu projektu. Te elementy **muszą** znaleźć odzwierciedlenie we wniosku.

Harmonogram wdrażania – to zaplanowanie działań w określonym czasie. Z harmonogramu powinno wynikać, że plan wdrażania poszczególnych działań projektu został skonstruowany w sposób optymalny, logiczny i prowadzi do celu. Formą prezentacji harmonogramu działań jest powszechnie stosowana forma graficzna, znana pod nazwą wykresu Gantta. Długość trwania poszczególnych działań musi być odpowiednio dobrana do długości całego czasu realizacji projektu.

Nie pamiętam, by jakkolwiek projekt dofinansowywany środkami pomocowymi rozpoczął się w planowanym terminie! Dlatego bezpieczniej jest nie używać w harmonogramie konkretnych dat, lepiej nazywać poszczególne okresy np. „miesiąc pierwszy”, „kwartał pierwszy” itd. Harmonogram przedstawiony ostatecznie we wniosku – należy zawsze uważać za wiążący. Z harmonogramu wynikają bezpośrednio nie tylko wskaźniki, ale określone nim tryby płatności.

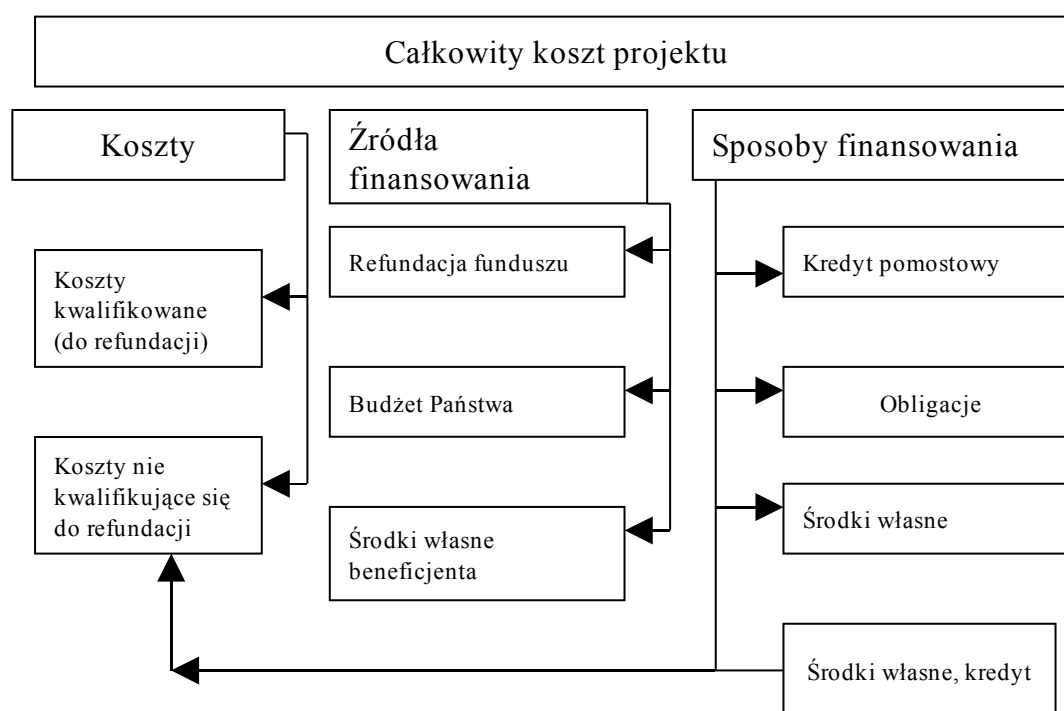
Rozwój społeczeństwo informacyjnego oznacza stymulowanie wzrostu ogólnego poziomu znajomości oraz stopnia wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych w pracy i życiu codziennym. Realizację tego celu uzyskać można np. poprzez zastosowanie komputerów w procesie dydaktycznym lub w zarządzaniu firmą.

Zrównoważony rozwój – tu należy wykazać, że planując przedsięwzięcie i jego rezultaty wzięliśmy pod uwagę wszystkie trzy aspekty: gospodarczy, społeczny i środowiskowy - zgodnie z zapisami Traktatu Amsterdamskiego. To jest realizacja polityki horyzontalnej – zrównoważonego rozwoju, a więc także ochrony środowiska.

Montaż finansowy – Twoja aplikacja powinna przedstawiać rzetelny opis działania projektu ze starannym oszacowaniem wartości wszystkich jego elementów. Koszty są jednym z elementów oceny! Nierealne, nierzetelne lub „z sufitu” wzięte wyliczenie i przedstawienie kosztów może skutkować obniżeniem budżetu projektu lub częściej - nawet odrzuceniem wniosku.

Innowacyjność to czynnik kluczowy dla polityk i programów społeczno-gospodarczych, uznawany przez Komisję Europejską za

zasadę fundamentalną. Innowacja dotyczy nie tylko projektów badawczo-rozwojowych, lecz także sposobów wdrażania i rodzaju rezultatów wszystkich projektów. Dlatego wysoko cenione jest nierutynowe podejście do analizowania problemów oraz „innowacyjne” sposoby ich rozwiązywania. Jeśli dodatkowo te nowe sposoby opierać się będą na wykorzystaniu technologii informatycznych - komputerów, odpowiedniego oprogramowania i Internetu - tym prostsze będzie wykazanie respektowania jednej z polityk horyzontalnych, a mianowicie polityki wspierania rozwoju społeczeństwa informacyjnego, zgodnie z odnowioną strategią lizbońską.

Rys. 15 – montaż finansowy

Wartość dodana - to takie efekty planowanego projektu, które nie byłyby możliwe do osiągnięcia bez wsparcia funduszu lub zastosowania nowych, innowacyjnych metod, w tym służących efektywnemu wykorzystaniu zasobów do osiągnięcia zakładanych celów.

Kompletność wniosku/aplikacji. Do rozpatrywania przyjmowane są jedynie aplikacje kompletne pod każdym względem i gotowe do realizacji. Oznacza to, że wniosek może być złożony i przyjęty do finansowania nie tylko po wypełnieniu wszystkich rubryk, ale jeśli jest zaopatrzone we wszystkie obowiązkowe załączniki.

Kryteria wyboru projektów – to czynniki warunkujące kompletność i jakość projektu, o których bardzo często się zapomina planując przedsięwzięcie, wg których aplikacje są weryfikowane w trakcie całej procedury kwalifikacyjnej. Kryteria wyboru projektów są wykazem wszystkich elementów warunkujących dobrą ocenę projektu prezentowanego w kompletnej aplikacji.

Kończę tę książkę z uczuciem niedosytu oraz przekonaniem, że choć trochę udało mi się przybliżyć Państwu to, co nas czeka w nowym okresie korzystania z funduszy europejskich – latach 2007 – 2013.

Wiem, że oczekujecie Państwo bardziej szczegółowego przewodnika po programach operacyjnych, priorytetach, procedurach i instytucjach, które zajmować się będą w przyszłości (jakże niedalekiej) przyjmowaniem wniosków i zarządzaniem funduszami. Trudno o tym pisać, kiedy tworzone są Programy Operacyjne, kiedy nie ma jeszcze np. wyraźnych wytycznych krajowych dotyczących kwalifikowalności kosztów, załączników, wybranych instytucji

pośredniczących. Ten przewodnik ma inne zadanie - „oswoić” Was z nowymi dokumentami programowymi, z nowymi priorytetami.

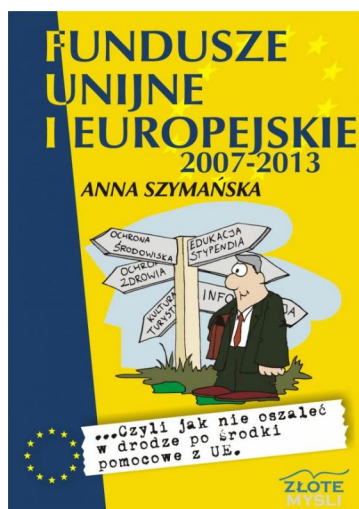
Czas oczekiwania na rozpoczęcie korzystania z puli środków w nowej siedmioletce (2007-2013) nie powinien być przez Was zmarnowany. To akurat dobra pora na przygotowanie projektów, które chcielibyście realizować przy udziale środków pomocowych z UE. Do początku roku 2007 pozostało jeszcze kilka miesięcy. Naprawdę powinien być to czas na uczenie się i dobre przygotowanie do absorpcji funduszy europejskich.

Życząc Państwu udanej realizacji wszystkich projektów z udziałem środków z UE – pozostaję do Waszej dyspozycji. Proszę o opinie – co jeszcze chcecie wiedzieć, co Wam sprawia największą trudność, czego Wam zabrakło w tym poradniku.

Starszy Konsultant Funduszy Europejskich – Anna Szymańska

Pisane w Elku, w sierpniu 2006 r.

Dlaczego warto mieć pełną wersję?

Wiesz już, ile dostanie Twoja firma z 90 mld euro, które otrzyma Polska z kasy UE w latach 2007–2013? Odpowiedź na to pytanie zależy w ogromnym stopniu od Ciebie. Jeśli podejdziesz na poważnie do pozyskiwania środków unijnych, Twoja firma może dostać potężny zastrzyk finansowy. Musisz się jednak wiele nauczyć, zanim zaczniesz pisać naprawdę skuteczne wnioski i otrzymywać silne wsparcie finansowe dla swoich projektów. Anna Szymańska, która zajmuje się pozyskiwaniem środków unijnych od 1992 roku, a w okresie 2004–2009 pozyskała z Unii Europejskiej 150 mln złotych (!!!), nabyła już tyle wiedzy i doświadczenia, że

mogłaby napisać o tym książkę... I właśnie to zrobiła! Wreszcie jest dostępny przewodnik, który pokazuje Ci, co jest najważniejsze w pisaniu skutecznych planów i wniosków o dofinansowanie w okresie budżetowania 2007–2013. Przekazuje on wiedzę o groźnie brzmiących zagadnieniach z humorem i polotem, a uroku dodają mu również rysunki. OPINIA CZYTELNIKA: Fachowa wiedza, napisana w przejrzysty sposób. Po przeczytaniu tej publikacji zmienia się sposób patrzenia na niektóre sprawy, jak np. studia i firma. Teraz nie tylko wiem, skąd pozyskać środki na rozwój firmy, ale co najważniejsze — jak to zrobić. Książkę trzeba polecić oraz brawa dla autorki za napisanie tej encyklopedii wiedzy pozyskiwania funduszy. Kamil Martyniuk, 22 lata, właściciel firmy ----- Nowy Tekst - Mirek Skwarek Czy wiesz, jak nie oszaleć w drodze po środki pomocowe z UE? Być może zadajesz sobie pytanie: dlaczego miałbym oszaleć? Odpowiedź jest stosunkowo krótka i prosta, a brzmi: problemy z nadmierną biurokracją. Jeżeli sięgniesz po tę publikację, dowiesz się, że napisanie wniosku nie jest trudne, o ile: - Wiesz, jak to zrobić i rozumiesz zawiłą terminologię używaną przez urzędników, - Osoba, która jest specjalistą i praktykiem w tej dziedzinie pokaże Ci, jak to zrobić. Publikacja „Fundusze unijne i europejskie” ma dokładnie taki charakter. Autorka, która pozyskała już ponad 150 milionów złotych dla firm i instytucji, poprowadzi Cię za rękę przez zawiłości pisania unijnych wniosków. Z książki tej dowiesz się ponadto: - Czy i jakie masz szanse na uzyskanie dofinansowania dla Twojego pomysłu. - Krok po kroku, jak się przygotować do absorpcji, czyli przyjęcia środków. - Co to jest wniosek, studium wykonalności, biznesplan itd. - Co to są polityki horyzontalne i jak je rozumieć. Dodatkowo każda strona tej książki przyniesie konkretne rozwiązania Twoich problemów wyjaśnione prostym językiem. "Pozycja godna polecenia. Najlepsze źródło o funduszach unijnych. jakie do tej pory znalazłem. Bardzo duża ilość informacji w jednym miejscu." Grzegorz Ziolo, student, inwestor, początkujący e-biznesmen Myślę, że z naszej strony zrobiliśmy już wszystko, teraz Ty musisz podjąć decyzję. Sięgnij po część pieniędzy z 70 miliardów euro, które przyznano Polsce.

Pełną wersję książki zamówisz na stronie wydawnictwa Złote Myśli